

Bestuursovereenkomst Regionale afspraken Zuid-Limburg

afspraken tussen de colleges van Burgemeester en Wethouders van de achttien Zuid-Limburgse gemeenten en het college van Gedeputeerde Staten van Limburg over de regionale uitwerking van POL2014 voor Zuid-Limburg, over het Nationaal Landschap en over de thema's wonen, detailhandel, kantoren, bedrijventerreinen, energie, landschap, landbouw en vrijetijdseconomie

actualisatie december 2017

Inhoud

Inleiding	3
Algemene afspraken	5
Afspraken over wonen	5
Afspraken over detailhandel, bedrijventerreinen en kantoren	6
Afspraken over energie	6
Afspraken over landschap	7
Afspraken over landbouw	8
Afspraken over vrijetijdseconomie	8

Inleiding

Voor u liggen de geactualiseerde bestuursafspraken regionale uitwerking POL. Het zijn afspraken tussen de colleges van Burgemeester en Wethouders van de 18 Zuid-Limburgse gemeenten en het college van Gedeputeerde Staten van Limburg over de totstandkoming en uitvoering van regionale uitwerkingen voor een achttal in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL) genoemde thema's. De bestuursafspraken die deze 19 partijen op 12 april 2016 voor het eerst hebben gemaakt zijn nu waar nodig geactualiseerd en vooral verder geconcretiseerd. De voorliggende afspraken zijn vastgesteld in het BO Wonen, BO Ruimtelijke economie, de Stuurgroep Energie en het BO Nationaal Landschap Zuid-Limburg en door het coördinerende Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg ter vaststelling aan de 19 colleges aangeboden.

Samen werken aan grote maatschappelijke opgaven

Op 12 december 2014 hebben Provinciale Staten het POL vastgesteld. Het is een integrale visie op wat er nodig is om de kwaliteit van onze fysieke omgeving te verbeteren, met als centrale ambitie het realiseren van een voortreffelijk grensoverschrijdend leef- en vestigingsklimaat. Het plan is in co-creatie met de Limburgse gemeenten en stakeholders tot stand gekomen, met als motto 'Limburg is van ons allemaal'. POL bevat ook een samen met de gemeenten opgestelde visie op Zuid-Limburg waarin de kansen en uitdagingen voor deze regio in het fysieke domein centraal staan. Beschreven is hoe we als overheden samen met marktpartijen en maatschappelijke organisaties ervoor kunnen zorgen dat we kansen daadwerkelijk benutten en de grote uitdagingen oppakken.

Een van de belangrijke uitdagingen voor Zuid-Limburg is het zorgen voor een betere aansluiting van vraag en aanbod van woningen, winkels, kantoren, bedrijventerreinen, agrarisch vastgoed en verblijfsaccommodaties. Vastgoed waarvan we bijna overal in onze regio genoeg hebben, soms zelfs veel te veel. Maar waar tegelijkertijd wel een forse kwaliteitsslag nodig is om aan te sluiten bij de veranderende vraag vanuit de markt. Dat is geen gemakkelijke opgave: We moeten werken aan de kwaliteit van de bestaande voorraad én ruimte creëren voor nieuwe initiatieven die echt toevoegen aan de kwaliteit van de regio, zonder dat de voorraad verder groeit. Dat kan door tegelijkertijd de overmatige leegstand aan te pakken en plannen terug te draaien die niet goed aansluiten bij de vraag. Er is de overtuiging bij gemeenten en Provincie dat we deze vraagstukken regionaal moeten oppakken.

Regionale uitwerkingen voor Zuid-Limburg

Een van de belangrijkste uitvoeringslijnen van het POL is de totstandkoming van regionale uitwerkingen voor de thema's wonen, bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel, energie, landbouw, vrijetijdseconomie en nationaal landschap. Daarin vindt een concretisering plaats van de ambities, opgaven en algemene principes uit POL. De Zuid-Limburgse gemeenten zijn samen met de Provincie en stakeholders voortvarend aan de slag gegaan met deze regionale uitwerkingen. Er kwam een Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg, die inmiddels door alle gemeenteraden is vastgesteld. Een gezamenlijke Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg is recent ter vaststelling aan alle gemeenteraden aangeboden.

Ook op andere fronten werken de gemeenten op Zuid-Limburgse schaal aan gezamenlijke visies en spelregels. Zo is er gestart met de voorbereidingen om te komen tot een gezamenlijke visie vrijetijdseconomie, een Limburgbreed hotelmarktonderzoek en de aanpak vitalisering verblijfsaccommodaties vormen belangrijke input. Het Programma Nationaal Landschap dat in de maak is verbindt de opgaven en programma's in dat gebied en speelt daarbij in op gezamenlijk ontwikkelde bouwstenen als het handvat kernkwaliteiten en de aanpak met casusteams.

Een samenspel van POL, regionale uitwerkingen, bestuursafspraken en Omgevingsverordening

De gemeenten werken samen aan regionale uitwerkingen in de vorm van structuurvisies, visies of anderszins. De Provincie is partner in deze regioprocessen en faciliteert deze. Vanuit de regierol ziet de provincie toe op de samenhang tussen de aanpak per regio en die in aangrenzende gebieden. Bestuursafspraken per regio tussen de colleges van B&W en GS vormen het cement. Ze verbinden de gemeenten in hun aanpak en geven bovendien de Provincie een positie. Ze gaan over uitvoering van de regionale uitwerkingen, over vervolgstappen, monitoring en evaluatie, over faciliteren en afstemming tussen de regio's. Ze gaan ook over het elkaar aanspreken op de naleving, primair door de gemeenten zelf naar elkaar toe. En er wordt in vastgelegd welke zaken de Provincie in de Omgevingsverordening zal borgen. Die borging in de verordening is slechts een vangnet, waarbij het vooral gaat over ontwikkelingen waarbij aanpassing van een ruimtelijk plan aan de orde is.

Waarom een actualisatie van de bestuursafspraken?

In april 2016 zijn voor de eerste keer bestuursafspraken ondertekend. Deze afspraken waren voor het thema wonen inhoudelijk van karakter, maar hadden voor de andere thema's vooral nog het karakter van procesafspraken. Bijvoorbeeld om binnen afgesproken termijnen nader uit te werken en te verankeren, of om vooruitlopend op de visievorming initiatieven regionaal af te stemmen. In november 2016 zijn deze afspraken in de Omgevingsverordening geborgd. Nu liggen er voor meer thema's afspraken over een gezamenlijke aanpak en werkwijze. Vooral de vaststelling van de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg vormt aanleiding om hierover afspraken toe te voegen.

Algemene afspraken

1. De gemeenten en Provincie nemen de in POL2014 opgenomen algemene Limburgse principes, de tien kernwaarden Nationaal Landschap Zuid-Limburg en de specifieke principes per thema steeds als uitgangspunt bij de ontwikkeling en uitvoering van regionaal en gemeentelijk beleid.
2. Regionale afstemming is de norm. Initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen met een bovenlokale impact op de thema's waar deze afspraken betrekking op hebben, worden regionaal afgestemd en indien relevant ook bovenregionaal.
3. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt gewerkt vanuit samenwerking op basis van integraal ontwerpen en dialoog voeren aan de voorkant van een ontwikkeling. Voor complexe situaties wordt een casusteam ingezet bij de begeleiding en advisering over dergelijke initiatieven. 2017 is een startjaar voor het werken in casusteams waarbij gemeenten in Zuid-Limburg vrijwillig met deze aanpak kunnen werken. Op basis van de resultaten en evaluatie zal begin 2018 besloten worden hoe we deze aanpak verder regionaal vastleggen.
4. De Provincie faciliteert de gemeenten bij het invulling geven aan (de afspraken rond) dynamisch voorraadbeheer (onder meer via de Expeditie Ruimte en de inzet van capaciteit voor het faciliteren van themagroepen).
5. Bij discussie over de naleving van de afspraken wordt als volgt gehandeld:
  - primair spreken de gemeenten elkaar hier op aan;
  - indien men niet tot overeenstemming komt vindt afstemming plaats in (sub)regionaal verband;
  - indien dit onvoldoende resultaat heeft, zal de Provincie op verzoek van een of meer gemeenten een bindend oordeel vellen op basis van de gemaakte bestuursafspraken en de POL-uitgangspunten en de haar ten dienste staande instrumenten inzetten om naleving van de afspraken te bevorderen
6. Daarnaast kan de Provincie uit eigen beweging haar wettelijk instrumentarium inzetten om naleving van de afspraken te bevorderen of af te dwingen.
7. De Provincie neemt (zover dat nodig en juridisch mogelijk is) bepalingen op in de Omgevingsverordening Limburg om te borgen dat er geen ruimtelijke plannen worden vastgesteld die in strijd zijn met de voorliggende afspraken.
8. Deze bestuursafspraken kunnen alleen na onderling overleg worden gewijzigd.

Afspraken over wonen

1. Partijen zullen na vaststelling uitvoering geven aan de Regionale Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (hierna: 'de Structuurvisie Wonen').
2. Onderlinge afstemming, monitoring en evaluatie vinden plaats op de wijze zoals beschreven in de Structuurvisie Wonen resp. in documenten die ter uitvoering van de visie gezamenlijk worden opgesteld en aan de visie worden toegevoegd.

3. Partijen treden met elkaar in overleg wanneer afwijkingen tussen POL2014 en Structuurvisie Wonen tot onduidelijkheid of verschil van inzicht leiden.
4. Gemeenten en Provincie werken samen instrumenten en arrangementen uit gericht op het bereiken van een beter evenwicht in vraag en aanbod op de woningmarkt.
5. Gemeenten voeren gezamenlijk het overeengekomen Actieplan Wonen Zuid-Limburg uit, inclusief de daaruit voortvloeiende operationele en financiële toezeggingen. De Provincie heeft hierbij een ondersteunende rol.

Afspraken over detailhandel, bedrijventerreinen en kantoren

1. Partijen zullen na vaststelling uitvoering geven aan de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (hierna: 'de SVREZL').
2. Onderlinge afstemming, monitoring en evaluatie vinden plaats op de wijze zoals beschreven in de SVREZL resp. in documenten die ter uitvoering van de visie gezamenlijk worden opgesteld.
3. De Provincie draagt zorg voor de monitoring. De wijze waarop dit vorm krijgt (rol, instrument, doel) wordt in het nog op te stellen Uitvoeringsprogramma uitgewerkt.
4. In het geval een gemeente de SVREZL niet vaststelt of gewijzigd vaststelt zal de Provincie uit eigen beweging haar wettelijk instrumentarium inzetten om de doorwerking van de SVREZL voor die gemeente te garanderen.
5. Gemeenten stellen gezamenlijk een uitvoeringsprogramma op (regionaal/subregionaal) ten behoeve van de uitvoering van de SVREZL. De Provincie heeft hierbij een ondersteunende rol.

Afspraken over energie

1. De gemeenten werken samen met de provincie Limburg en shareholders aan een schone, betaalbare en leveringszekere energievoorziening, die gepaard gaat met regionale economische ontwikkeling, innovatie en werkgelegenheid en de aanpak van het klimaatprobleem. Partijen zetten zich naar draagkracht en vermogen in om de noodzakelijke overgang van een fossiele naar een duurzame energievoorziening te bevorderen c.q. mogelijk te maken.
2. De gemeenten zetten zich overeenkomstig het energieconvenant van 14 september 2017 in om uiterlijk 1 juni 2018 een raads- en/of collegebesluit te nemen over een:
  - lange termijn energietransitie visie;
  - eerste (korte termijn) uitvoeringsprogramma op projectniveau;
  - voorstel in termen van capaciteit en middelen voor de organisatie van het uitvoeringsprogramma.

De ruimtevraag die gepaard gaat met de energietransitie en de uitfasering van aardgas in 2050 nemen gemeenten mee in hun toekomstige omgevingsvisie.

3. Provincie Limburg maakt (voor heel Limburg) een inventarisatie en analyse van lopende energieprojecten en zal mede op basis hiervan uiterlijk 1 juni 2018 bepalen welke rol(len) zij het beste kan vervullen in de uitvoering/stimulering/ondersteuning van het energieprogramma, dit mede in het licht van de aanpak op nationaal niveau.
4. Partijen maken gebruik van het energiedashboard van de Provincie of een vergelijkbaar alternatief als basis voor strategieën, programma's en projecten. De ontwikkelingen worden gemonitord.
5. Gemeenten die niet gelegen zijn in de in het POL benoemde uitsluitingsgebieden, ronden in 2018 het traject om te komen tot ruimtelijke plannen voor de op hun grondgebied gelegen maatschappelijk en bestuurlijk gedragen locaties voor windturbines af.
6. Partijen geven RUD-ZL opdracht om toezicht te houden op naleving van de Wet milieubeheer op het gebied van energiebesparende maatregelen en waar nodig handhavend op te treden.

Afspraken over landschap

1. De gemeenten en de Provincie werken samen met andere actoren in het gebied aan het behoud en de ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.
2. Gemeenten en Provincie maken in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg ter objectivering, behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten bij ruimtelijke ontwikkelingen gebruik van het Handvat kernkwaliteiten NLZL. Specifiek geldt dit voor alle ontwikkelingen waarbij conform de Omgevingsverordening Limburg 2014 in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg de afweging van kernkwaliteiten aan de orde is.
3. Gemeenten en Provincie werken samen in 2017 voor het Nationaal Landschap een meerjarige programmerings- en financieringssysteem uit gericht op:
  - Het richten en afstemmen van bestaande projecten en programma's naar de kernwaarden van het NLZL om zo gezamenlijke excellentie te realiseren
  - Het realiseren van integrale hefboomprojecten gericht op de ontwikkeling van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en versterking van de stad-land-relatie samen met actief participerende maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.
  - Prioriteit ligt bij deze hefboomprojecten: communicatie waaronder een Beleefweek NLZL, borgen kernkwaliteiten via het Handvat kernkwaliteiten en casusteams, jaar van het monument in het landschap, visie vrijetijdseconomie, fondsvorming (landschapsfonds en pilot Noorbeek), Landbouwdiversificatie, Programma soorten, uitwerking acht stad-landzones.
  - Selectie, aanpak, financierbaarheid en voortgang worden op het regionaal niveau van Zuid-Limburg geregeld, bestuurlijk besproken en actueel gehouden. Deze manier van werken gericht op de grotere gebiedsontwikkelingen heeft in principe een langjarig karakter.
4. Gemeenten en Provincie onderschrijven het belang om de acht Zuid-Limburgse stad-landzones (uit: Verkenning Stad-Land) nadrukkelijker als ruimtelijke opgave te agenderen en hierbinnen te werken aan een robuust groen-blauw raamwerk waarbinnen de aanwezige of hier beoogde stedelijke en economische functies een plek kunnen krijgen. Gemeenten en Provincie werken

daartoe als onderdeel van de programmatische aanpak van het NLZL aan een vervolg van de Verkenning Stad-Land gericht op:

- Een verdieping van de benoemde stad-landzones, inclusief de uitwerking van de tabellen t.a.v. stakeholders en dergelijke;
- Het formuleren van een integrale ontwerp-opgave per stad-landzone of onderdelen daarvan;
- Het vertaling in een Uitvoeringsprogramma incl. financieringssysteem;
- Het uitwerken van een voorstel over de status op het niveau van Zuid-Limburg

Afspraken over landbouw

1. Gemeenten en Provincie werken samen bij het in een zo vroeg mogelijk stadium begeleiden van en adviseren over initiatieven ('initiatief staat centraal') binnen de land- en tuinbouw die niet passen binnen de bestaande ruimtelijke plannen.
2. In 2017/2018 worden voor dynamisch voorraadbeheer van agrarisch vastgoed gezamenlijk strategieën uitgewerkt en instrumenten verkend (zoals spelregels), resulterend in bestuurlijke afspraken. Speciale aandacht is daarbij nodig voor de leegstandproblematiek van agrarische bebouwing.
De gemeenten en Provincie ontwikkelen voorstellen gericht op een landbouwinformatiesysteem.
3. Gemeenten en Provincie werken samen met de sector aan de ontwikkeling van een duurzame veehouderij in Zuid-Limburg, door gecoördineerde inzet van hun stimulerend en regulerend instrumentarium met ruimte voor maatwerk.
4. Voor het behoud van grasland, grondgebondenheid en weidegang is het bieden van ontwikkelruimte voor grondgebonden land- en tuinbouw, in goede balans met omgevingswaarden, van belang. In 2018 wordt bezien of aanvullend stimuleringsinstrumentarium nodig is.

Afspraken over vrijetijdseconomie

1. Gemeenten en Provincie werken samen bij het in een zo vroeg mogelijk stadium begeleiden van en adviseren over initiatieven voor (aanpassing van) ruimtelijke plannen voor vrijetijdseconomie. Daarbij hoort het (sub)regionaal afstemmen van initiatieven voor vestiging, uitbreiding of doorontwikkeling van dag- of verblijfsrecreatieve voorzieningen.
2. In 2017/2018 wordt door gemeenten en Provincie gezamenlijk een visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg opgesteld, inclusief nadere spelregels en instrumenten voor dynamisch voorraadbeheer van vrijetijdseconomie.
3. Gemeenten en Provincie werken in 2017 samen aan het traject vitalisering verblijfsrecreatie met o.a. twee pilots in Zuid-Limburg. Op basis van de opgedane ervaringen worden nadere afspraken gemaakt over het voorkomen en terugdringen van ongewenst gebruik van verblijfsrecreatieve voorzieningen.
4. Gemeenten en Provincie ontwikkelen voorstellen voor een monitoringssysteem voor verblijfsrecreatie, indien uit de op te stellen visie en spelregels blijkt dat daaraan behoefte bestaat.